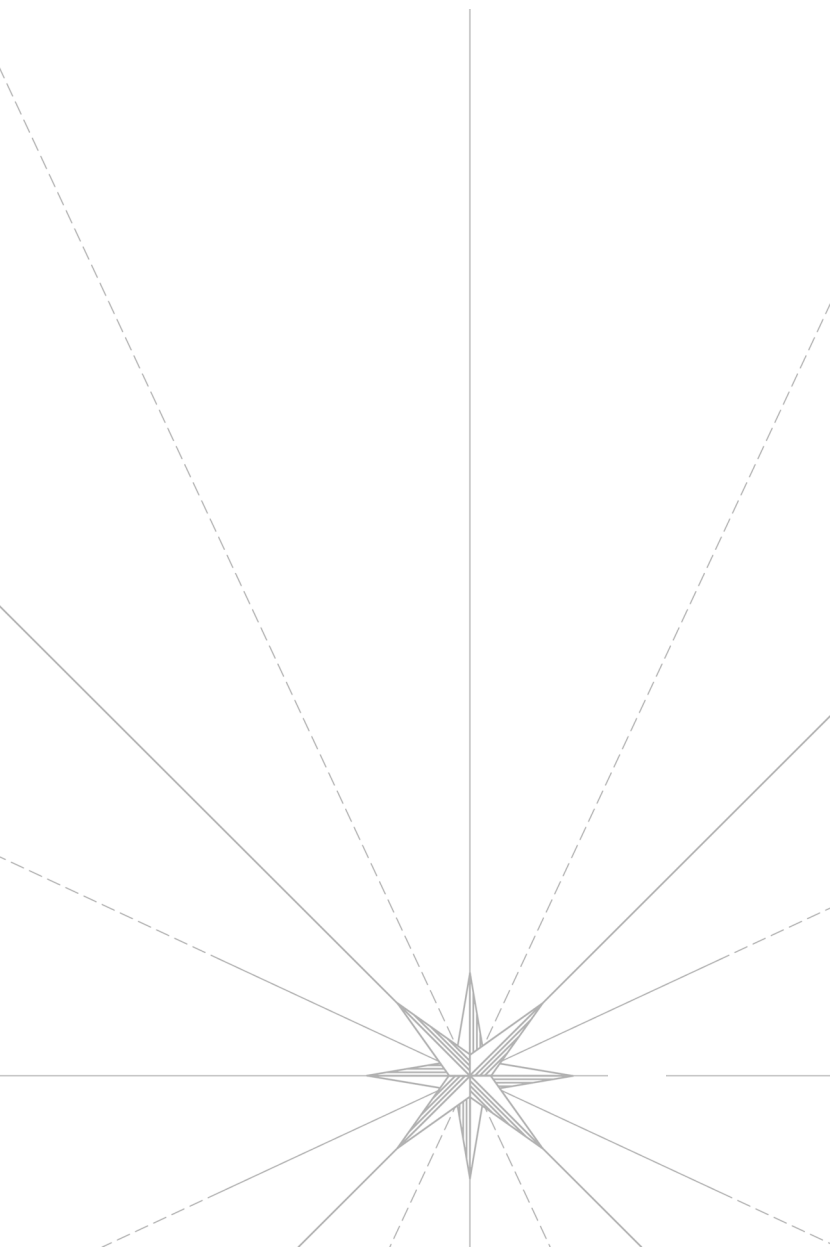

VIAȚA DOMNULUI
LEGUAT

Nicolas Cavaillès s-a născut în 1981 la Saint-Jean-sur-Veyle. Traducător din limba română, a editat operele lui Cioran în „Bibliothèque de la Pléiade“ (Gallimard, 2011). Este autorul mai multor eseuri de critică literară, între care *Cioran malgré lui. Écrire à l'encontre de soi* (CNRS, 2011), și *L'Élegance et le Chaos. Correspondance de Catherine Pozzi* (Non Lieu, 2011). Din 2013, conduce editura Hochroth-Paris, dedicată poeziei. *Viața domnului Leguat* este prima lui operă literară, distinsă cu Premiul Goncourt pentru nuvelă în anul 2014.

NICOLAS CAVAILLÈS
VIATA DOMNULUI
LEGUAT

Traducere din franceză de
EMANOIL MARCU

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Vlad Russo
Prezentare grafică și copertă: Angela Rotaru
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

Tipărit la Proeditură și Tipografie

Nicolas Cavaillès
Vie de monsieur Leguat
© Les Éditions du Sonneur, 2013

© HUMANITAS, 2015, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cavaillès, Nicolas
Viața domnului Leguat / Nicolas Cavaillès;
trad. din franceză de Emanoil Marcu. –
București: Humanitas, 2015
ISBN 978-973-50-5014-6
I. Marcu, Emanoil (trad.)
821.133.1-32=135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

*Manilor lui Mano,
... balada unui marinar
captiv într-o călătorie
fără țintă...*

În afara cuvintelor străine, a titlurilor și a numelor de corăbii, sunt culese cu italice fragmentele preluate din povestirea lui François Leguat, Călătoria și aventurile lui François Leguat și ale tovarășilor săi pe două insule pustii din Indiile Orientale.

I

ÎNȚELEPCIUNEA ARBORELUI – să se nască și să moară în același loc – e străină ființei umane. Acela sau aceea care-a sădit cei doi platani din Mollard – dacă au fost sădiți de cineva – a făcut-o, poate, pentru a-i lăsa în locul său, temându-se de un exil posibil din felurite cauze: o căsătorie, ispita călătoriei, vreun Edict revocat. Nu alegem locul în care murim, cum nu-l alegem pe cel în care ne naștem. Anumite destine se amuză făcându-ne semne complice, mai mult sau mai puțin nostalgice, dar moartea iese din acest tipar, ea neagă orice simbol, ignoră calendarele, nu face diferența între un

loc sau altul și ne culege oriunde ne-am afla, indiferent de ceas.

Cu câteva excepții exotice – există, în pădurea de mangrove, manglieri ce înaintează –, arborii ignoră preocupările noastre de creaturi mobile, chiar isterice, și părăsesc această lume în locul unde-au încolțit. Dacă o părăsesc vreodată... Cei doi platani din Mollard vorbesc despre inconsistența secolelor și o posibilă eternitate. Dar poate că e vorba de un singur arbore: privind siluetele gemene, putem ghici sub pământ, în șerpuirea rădăcinilor, nenumărate întâlniri, atingeri, fuziuni, recente sau primordiale.

La poalele colinei celor doi platani, râul Veyle curge printre câmpuri și pajiști, răcoros și zvelt, întunecat și calm, indiferent la morile de apă.

Paralelă cu râul, în piața mare a satului, biserica albă cu clopotniță roz închis, înconjurată de corola cimitirului părăsit, își înalță arcadele romanice și coboară în porticul de lemn. Statueta Sfintei Caterina deasupra porticului și Ioan Botezătorul de pe emblema interioară, pe cheia de boltă, vorbesc ca înainte de crearea cuvintelor. Patru animale decorative susțin naosul, ca un fund de candelă.

Pe câmpie, semănate din loc în loc, câteva nobile ferme din chirpici, solid ancorate în lut,

sunt legate prin drumuri fără capăt, pe care iarna și solul mlăștinos le fac impracticabile.

Aici, la Saint-Jean-des-Aventures (fost Chavagnat), se naște în 1638 François, fiul Annei Dumont și al lui Abraham Leguat, avocat la tribunalul din Bresse; e mezinul familiei și frate cu Suzanne și Mathieu.

2

ÎN 1659, SUZANNE SE MĂRITĂ cu Jérémie Perret, judecător la curtea de apel a comitatului. La moartea lui Abraham, în 1664, Mathieu fiind handicapat, François moștenește în locul lui domeniul tatălui, pe locul numit Sauzey, în satul Bey, la sud de Saint-Jean-des-Aventures și dincolo de Pont-de-Veyle. Uzufuctul proprietății îi revine tot lui, cu obligația de a-și îngriji fratele. François preia activitățile domeniului, moșie mare cu reședință solidă, pe frontispiciul căreia stă scris: „Speranță doar în Dumnezeu.“ Gentilom de țară, colaborează cu arendașii din Sauzey, cu morarii de pe Veyle și pastorii de la Mâcon, Saint-Cyr-sur-Menthon

și Pont-de-Veyle. În 1671, François este înno-
bilat, deși e protestant.

În 1663, e martor la interzicerea cultului refor-
mat la Pont-de-Veyle, jumătate din populația
orașului ajungând în afara legii, iar în 1664 la
inundațiile râului Veyle, cu numeroase înecuri
și cu mai multe victime decât cele provocate de
trăsnet. Ciurma lovește odată la trei-patru ani,
iar foametea, birul pe cap de om, dijma și taxa
pe sare dau târcoale. În anii aceia, ținutul în-
grozit consemnează o crimă pe an. În 1601,
Henri IV, marele Henri, ia de la dinastia de
Savoia comitatul Bresse, apoi, sub Ludovic XIV,
ținutul începe să fie hărțuit, iar persecuțiile,
până atunci discrete, se intensifică. Când inte-
griștii catolici tulbură cu zgomote profane
predicile calviniștilor, aceștia se răzbună stre-
cărându-se în ungherele capelelor și urinând în
plină liturghie catolică. Cimitirele protestan-
ților fiind confiscate, morții lor își dorm adesea
somnul de veci în noroi și printre leșuri de
animale.

ÎN 1685, SE CÂNȚA ÎN ȚINUTUL BRESSE:

*Que feray-vo pouvro hugueno,
vo vulay tartou bin panno;
sans ministro et sans elise, obin!
Et bin tou sans chemise.
Vou m'entendis bin.
Se vo ne vo convarty po,
on vo zaccablera de mo,
de seudar et de taille, obin!
Adieu, pouvra canaille.
Vos m'entendis bin.¹*

Edictul de la Fontainebleau îl revocă pe cel de la Nantes, vânătoarea de oameni se întetește, iar secolul al XVII-lea se încheie cu suferințe fără număr, speranța de viață scăzând pe măsură. „Un creștin nu e viu niciodată pe acest pământ“, spune Bossuet, dar vremea este a

1. Ce veți face, sărmani hughenoți, / Sunteți cu toții la pământ; / Fără păstor și fără biserică, da! / Și în curând fără cămașă. / Mă înțelegeți ce vreau să zic. / De nu vă convertiți, / Veți avea parte de neazuri, / de soldați, de biruri, bineînțeles. / Adio, sărmani oropsiți. / Mă înțelegeți ce vreau să zic (*n.t.*).

disputelor lumești: Bossuet însuși se ocupă de trădători, de rătăciți, de adversari, renunțând la profunzimea discursurilor funebre și înnegrind hârtia cu șicane teologice. Unul se naște François, protestant din Bresse; altul, Jacques Bénigne, catolic, burgund. Creștinismul îi îmbracă în aceeași haină neagră – culoare cernită ce șade bine pe trupul omului, fie el papistaș ori protestant –, dar e nevoie de mult sarcasm, disperare sau persecuții pentru a trece dintr-o tabără în alta, de la o identitate la alta. O prințesă din Palatinat va spune mai târziu: „Când cuiva i-a sunat ceasul, toți cei din jurul lui sunt loviți de orbire și îl duc la pierzanie.“ Așa pare să fie, când primele dangăte de clopote funeste anunță sfârșitul Marelui Secol, iar o jumătate a Franței o doboară pe cealaltă.

În ținutul Veyle, ultimele temple sunt distruse, ultimii pastori sunt oprimați. În ciuda interdicției de a părăsi Franța, protestanții din Bresse pleacă masiv, în 1687 și 1688, în Elveția sau în Prusia. François Leguat e silit să plece și el, după ce îndurase patru ani fără libertate; își dă pământul în arendă cumnatului său și, pe 6 august 1689, ajunge în Olanda.

Nu știm dacă avea soție sau copii. Viața lui de până atunci s-ar putea rezuma la munca și

